

Justitiedepartementet
Migrationsenheten
Elin Jansson

Vår referens/dnr:
2022-75

Er referens/dnr:
Ju2022/01654

2022-07-15

Remissvar

Förslag till direktiv om ett kombinerat tillstånd för arbete

Svenskt Näringsliv har fått möjligheten att lämna synpunkter på förslag till direktiv om ett kombinerat tillstånd för arbete.

Allmänna synpunkter

Svenskt Näringslivs synpunkter på direktivets ändringsförslag fokuserar särskilt på de övergripande och mest grundläggande frågorna. Vi kan vid ett senare skede komma att avlämna ytterligare synpunkter och belysa aspekter som inte framgått vid den initiala rättsliga analysen av direktivförslaget.

Svenskt Näringsliv anser att det befintliga nationella systemet för arbetskraftsinvandring i grunden är bra. Systemet möjliggör för företag av olika storlek, i olika branscher och med olika kompetensbehov att rekrytera medarbetare från länder utanför EU. Dagens nationella regelverk utgår från att det är arbetsgivaren som är bäst lämpad och har den naturliga rätten att avgöra och definiera sitt kompetensbehov och hur det ska tillgodoses.

Svenskt Näringsliv vill särskilt poängtera att en väl fungerande kompetensförsörjning är avgörande för näringslivets konkurrenskraft och för näringslivets förmåga att möta de utmaningar som exempelvis följer av digitalisering, behovet av att säkra råvarutillförseln till viktiga basnäringar och grön omställning. Det utgör också en viktig komponent för att säkra tillväxt, fler arbetstillfällen och bidrar därmed till ökat välbefinnande. Arbetskraftsinvandring är en avgörande del av europeiska företags kompetensförsörjning.

Vi är därför positiva till EU:s framtidsinriktning för att locka internationell kompetens och talang och skapa smidigare processer med kortare handläggningstider. De flesta medlemsländer står inför samma demografiska utmaningar och arbetskraftsbrist. EU måste bli mer attraktivt för kompetens och talang från hela världen för att kunna konkurrera på en global marknad.

Samtidigt måste det säkerställas att det är upp till varje medlemsstat att utforma regler kring arbetskraftsinvandring efter nationella förutsättningar och med företagets konkurrenskraft i fokus. Vi konstaterar därför att direktivet saknar tydliga skrivningar om vikten av att medlemsstaternas nationella kompetens inom arbetsmarknad-, skatt- och

socialförsäkringsområdet ska respekteras, liksom respekten för arbetsmarknadens parter autonomi.

I direktivet föreslås bland annat bestämmelser som reglerar medlemsstaternas ordning för att motverka överträdelser av artiklar i direktivet inklusive övervakning och inspektioner samt hur klagomål mot arbetsgivare ska omhändertas. Svenskt Näringsliv delar EU-kommissionens ambition om att motverka att systemet för arbetskraftsinvandring otillbörligen utnyttjas. Beslut om lagstiftning kring denna typ av åtgärder ska dock tas på nationell nivå.

Förslagen kommer sannolikt att leda till att svensk lagstiftning behöver ändras med konsekvenser som i dagsläget är svåra att förutse. Vidare innebär förslagen att de fackliga organisationerna skulle tilldelas en ny roll som innefattar myndighetsuppgifter. Det vore både olämpligt och systemfrämmande om de fackliga organisationerna i Sverige ägnade sig åt myndighetsutövning. Dessutom utgår den svenska modellen på medlemskap i en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation.

I EU-direktivet finns flera inslag av statlig inblandning i arbetsmarknadsfrågor som ur en svensk kontext är systemfrämmande. Bland annat återkommer skrivningar som utgår från ett nationellt system med arbetsmarknadsprövning. Att låta en myndighet avgöra vilka yrken som ska vara öppna för arbetskraftsinvandring skulle innebära att det blir krångligare och tar längre tid att hantera arbetstillstånd. Detta riskerar att hämma svenska företags akuta kompetensförsörjningsbehov och hämma europeiska företags konkurrenskraft. Ur svenskt perspektiv skulle dessutom en mer utbredd statlig inblandning vara oförenlig med svenska modellen som bygger på partsautonomi och avtalsfrihet.

Särskilda synpunkter på vissa ändringsförslag i direktivet

Artikel 4

Svenskt Näringsliv är positiv till ändringsförslaget att göra det möjligt för sökande att lämna in ansökningar både från EU-medlemsländer och från länder utanför EU. Om en sådan ordning implementeras på nationell nivå skulle det antagligen underlätta att attrahera kompetens eftersom det underlättar ansökningsförfarandet.

Artikel 11 punkt 2 och 3

Svenskt Näringsliv är positiv till ändringsförslaget i artikel 11.2 som anger att arbetskraftsinvandrare ska kunna byta arbetsgivare under tillståndstiden. Enligt svensk lagstiftning är arbetskraftsinvandranden bunden till arbetsgivaren och yrket under de första två åren respektive yrket för de efterföljande två åren. Denna bestämmelse bör tas bort, så att arbetskraftsinvandrare i likhet med andra arbetstagare kan avancera yrkesmässigt eller byta arbetsgivare. Detta skulle skapa bättre flexibilitet i systemet och stärka arbetskraftsinvandrandens ställning samt stärka företagets kompetensförsörjning.

Vi anser att artikel 11.3 (b) bör strykas. Förslaget utgår ifrån att medlemsstaterna har ett system med arbetsmarknadsprövning. En sådan ordning strider mot det svenska systemet som är efterfrågebaserat och utgår från behovet i verksamheten. I linje med vad som anförts ovan skulle införandet av arbetsmarknadsprövning också kraftigt försämra företagets kompetensförsörjningsbehov och försämra europeiska företags konkurrenskraft.

Artikel 13 och 14

Svenskt Näringsliv anser att sanktioner och kontrollåtgärder samt klagomålsfunktioner ska hanteras på nationell nivå av medlemsstaterna.

Artikel 13.3. synes ge fackliga organisationer mandat att utföra inspektioner och få tillträde till arbetsplatser. En sådan ordning skulle strida mot den roll som fackliga organisationer har i dag och dessutom ge dem myndighetsuppgifter i form av facklig myndighetsutövning. Att motverka kriminalitet på arbetsmarknaden är en sak för staten, inte för de fackliga organisationerna.

Vidare är det oklart vilka som omfattas av begreppet "tredje part" i artikel 14.1 (b). Det är normalt sett främmande för svenskt vidkommande att låta tredje parter säkerställa rättsliga intressen för individer. Vidare behöver det förtydligas vad som avses med tredje parter innan vi kan lämna några ytterligare relevanta synpunkter på förslaget.

Svenskt Näringsliv

Mia Bernhardsen
Avdelningschef
Kompetensförsörjning

Amelie Berg
Policyexpert
Kompetensförsörjning